

sies, que depenia de Sant Llorenç prop Bagà. El 1293 s'esmenta com a Sant Cugat de s'Alou, i el 1689, com a Sant Cugat del Racó.

CASTELLADRAL

Les insignificants restes del castell de Castelladrall (*kastrum edrale*) són al capdamunt d'un turonet a l'extrem sud del serrat de Serrateix, des d'on es divisa una interessant panoràmica. Tenia un extens terme que coincideix, aproximadament amb el de Navàs.

SANT MIQUEL DE CASTELLADRALL. Façana de migdia o sud.

A redós del lloc que ocupava el castell hi ha l'església de Sant Miquel i les quatre cases mal comptades que constitueixen el poble. L'edifici actual de l'església és el resultat d'unes grans obres que es produïren al segle XVIII, sobre l'església romànica llombarda del segle XI. Actualment el que queda de l'església romànica són diverses parets. La més rellevant és la de la cara sud que, a mig aire, mostra arcuacions llombardes, que són formades per arquets separats per lesenes. Per dins és d'estil gòtic renaixentista.

Text i fotos: Lluís Fernàndez López

BIBLIOGRAFIA

ESTAPÉ I FERRER, Antoni. *Romànic del Bages a Full dels Amics de l'Art Romànic, filial de l'Institut d'Estudis Catalans, delegació de Sabadell*. Curs 1993-1994.

MASAGUÉ I TORNÉ, Josep M. Sant Cugat de Salou (o del Racó) a *Full dels Amics de l'Art Romànic, filial de l'Institut d'Estudis Catalans, delegació de Sabadell*. 20 de maig de 1997.

FERNÁNDEZ LÓPEZ, Lluís. El Bages. *Full dels Amics de l'Art Romànic de Sabadell*. 21 de novembre de 2004.

WHINTEHILL W.M.; GUMÍ, Jordi. *L'art romànic a Catalunya, segle XI*.

Catalunya romànica. Vol. XI, el Bages.

Guies de la Catalunya romànica. Vol XVIII, el Bages. Barcelona, 2002.

AARS

AMICS DE L'ART ROMÀNIC DE SABADELL

Núm. 182

18 de març de 2018

EL BAGES

SÚRIA

Súria és situada a la riba dreta del Cardener. Hi ha dues Súrries. La moderna és la més propera al riu. Sorgí com a conseqüència de l'expansió que es produí a mitjan segle XIX, gràcies a les filatures de cotó i a les fàbriques de teixits. Les descobertes dels jaciments de sals potàssiques al subsòl potenciaren l'expansió. La Súria més antiga, o vila vella, és situada esgraonadament al coster del puig del castell que el corona, on es conserva, també, l'antiga església parroquial, visible pel seu esvelt campanar. L'aspecte del conjunt és el d'un poble medieval, amb els seus tortuosos carrers, les muralles i els portals per accedir-hi.

SÚRIA. Carrers i portals de la vila vella.

En les guerres carlines Súria va ser un bastió dels carlins. Hi ha abundant documentació que ens parla de diferents batalles amb les forces liberals. A la plaça Major hi ha Cal Quinquet, una casa a la qual s'estatjà el rei carlí Carles V.

CASTELL DE SÚRIA

El castell de Súria, que té la forma d'un gran casalot rectangular, és documentat a finals del segle X. Les constants reformes i transformacions sofertes han fet que l'única part medieval que es conserva, sigui la torre romànica, de 13.3 m que hi ha a l'interior. Data d'una reforma del segle XIII. Consta de baixos, pis i terrat. La porta s'obre al pis. Va ser restaurada l'any 1983 i les parts refetes ho són amb un aparell diferent, a fi que es reconguin a cop d'ull.

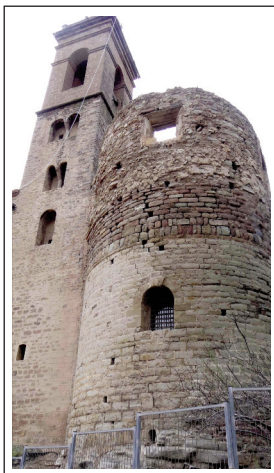
CASTELL DE SÚRIA.

A la guia *Catalunya romànica del Bages* es diu que el castell era sota domini comtal i formava part del dot de la comtessa Ermessenda, la qual, el 1923 l'empenyorà al seu fill Berenguer Ramon I, juntament amb altres castells. El domini feudal era a mans dels Cardona, els quals el subinfeudaren a altres famílies, tot i que la castellanía era a mans de la família Súria. Al segle XIV passà als vescomtes de Cardona, els quals volien també tota la jurisdicció del castell, cosa que aconseguiren el 1376, després d'anys d'oposició de la ciutat de Manresa. En endavant el castell i la seva jurisdicció segueixen la sort del vescomte de Cardona.

NOSTRA SENYORA DEL ROSER (SÚRIA)

Nostra Senyora del Roser és l'església del castell de Súria. Havia estat coneguda anteriorment per Sant Cristòfol. Va ser parròquia fins que va ser profanada l'any 1936 i l'any 1940 es traslladà a la nova església del pla, a la vila nova. Va ser restaurada l'any 1954 i s'hi va restablir únicament el culte.

En una relació de parròquies de 1154 apareix amb el nom de *Sorissa*. Es creu que la part més antiga del temple actual correspon a finals del segle XII. D'aquesta època es conserva un bocí de la nau, l'absis, visiblement sobrealçat per tal de fortificar-lo i el campanar. La part nova de la torre del campanar és separada de la resta per

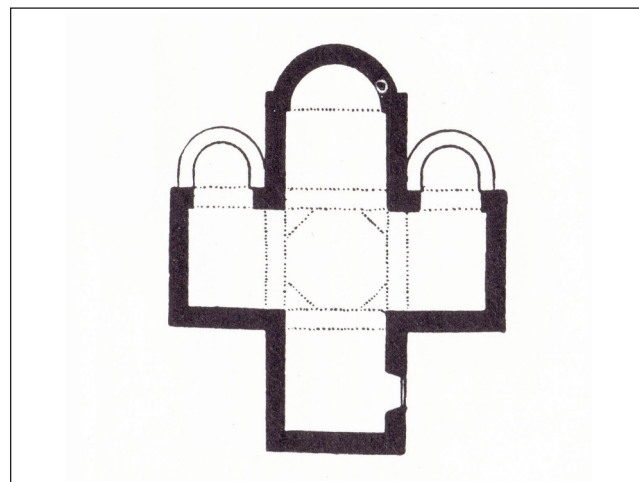
SÚRIA. Nostra Senyora del Roser

una cornisa. Té baixos i tres pisos amb finestres d'arc de mig punt, unes d'un sol ull i altres de geminades.

SANT CUGAT DE S'ALOU O DEL RACÓ (NAVÀS)

L'església de Sant Cugat del Racó és un edifici romànic extraordinari, de la segona meitat del segle XII. És característic perquè té el cimbori circular, únic a Catalunya amb finestres cegues, sota el ràfec de la teulada. També ho és perquè la planta de l'església és en forma de creu grega (la que té els quatre costats iguals), essent una de les tres, d'aquestes característiques del nostre país, juntament amb les de Sant Martí de Romanyà i la de Sant Daniel de Girona.

Els absis i els murs són decorats amb arcuacions i bandes llombardes. L'absidiola nord és refeta modernament i la sud l'ensorraren per construir la sagristia. El campanar i l'espaldanya no corresponen a l'obra romànica.

SANT CUGAT DEL RACÓ. Planta de creu grega. (W.M.Whitehl/Jordi Gumí.. L'art romànic a Catalunya, segle XI. P. 50.)

Segons la guia del Bages de la Catalunya romànica, Sant Cugat del Racó era el centre d'un important alou d'Eclesias Clavatas, documentat ja el 925, i que depenia del monestir de Ripoll (...) Situat a l'antic terme de Castelladral rivalitzava en sumptuositat amb Santa Maria de les Esglésies.

SANT CUGAT DEL RACÓ. Detall de l'extraordinari cimbori circular.